

HØRINGSSVAR FRA OSLO AKERSHUS HANDEL OG KONTOR

Oslo-Akershus Handel og Kontor er en LO-fagforeningen som organiserer ansatte innen butikk, kontor og lager-virksomheter i privat sektor i Oslo og Akershus. Vi har 21 000 medlemmer i Oslo og Akershus.

Oslo-Akershus Handel og Kontor mener de foreslåtte endringene i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven går i totalt feil retning. Konsekvensene av de foreslåtte endringene er åpenbart at antall saker med trusler om - og stans i sykepenges vil øke drastisk. Dette vil spesielt ramme de med de hardeste fysiske yrkene, og de lave lønningene, som bedriftene fra før av har størst makt over. Tilbakeholdelse av sykepenges ved bestridelse av leges sykemelding, brukes allerede i dag som våpen mot ansatte, gjerne i situasjoner hvor bedriften ønsker å presse ansatte ut av jobben sin. Vi mener de foreslåtte endringer burde forkastes. Våre krav er isteden at Nav flytter fokus over på tilrettelegging og inkludering i bedriftene, istedenfor å fokusere på å øke antall bestridelser av sykepenges. Vi ønsker oss konsekvenser for bedrifter som misbruker tilbakeholdelse av sykepenges, noe de i dag utrolig nok kan gjøre helt risikofritt. Og ansatte må sikres inntekt mens saker om bestridelse er under behandling.

Bakgrunn

Innføring av 100 % sykepenges i 1977 var en stor seier for arbeidsfolk i Norge. Da fikk også de med de hardeste fysisk jobbene, og den fra før dårligste lønna, nytte godt av sikker inntekt på tross av skader og sykdom, slik de fleste høytlønnede allerede hadde sikret seg.

Det varte imidlertid ikke lenge før de første angrepene på ordningen kom. I 1987 ble det gjort innskrenkninger i antall dager en kan få sykepenges uten legeerklæring. I 1991 fikk vi friskmelding til formidling, som gjør at ansatte mister sykepenges etter 3 måneder. I 2002 ble vi pålagt informasjonsplikt om arbeidsevne. I 2004 ble gradert sykmelding gjort til førstevalg. I nytolking av loven i 2011 ble det innført full arbeidsdag med såkalt gradert innsats. Og nå er vi plaget med at bedriftene risikofritt overprøver sykmeldinger fra lege slik at vi risikerer miste sykepengene i månedsvis selv om det skulle vise seg at anklagene ikke stemmer. Alt dette forskyver maktforholdet, og misbrukes over en lav sko i konfliktsituasjoner som vi står i daglig i hele arbeidslivet.

Arbeidsgiverorganisasjoner, politikere på begge sider av den politiske aksene, og til og med enkelte organisasjoner som hevder seg representere lønnsarbeidere, framstår nå samstemte i at denne seieren sykepengeordningen var for arbeidere i Norge er alt for god for oss. Nå forespeiles vi ytterligere et angrep på ordningen:

Om selve forslaget

I Arbeids- og inkluderingsdepartementets høring «forslag til endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i reglene om medvirknings-, aktivitets- og tilretteleggingsplikten mv. ved sykefravær», oppsummer departementet selv forslagene i 4 hovedpunkter. Vi frykter den vesentligste endringen for de som er avhengig av sykelønnsordningen - ikke er slik det fremstilles i disse «hovedpunktene» - men isteden i et avsnitt gjemt nederst på side 29:

«Departementet foreslår at arbeidsgivers frist til å formidle oppfølgingsplanen til Arbeids- og velferdsetaten framskyndes til samme tidspunkt som arbeidsgiver har plikt til å formidle planen til sykmelder, altså senest etter fire ukers sykefravær. (...) Det å motta oppfølgingsplanen tidligere vil gi etaten et bedre grunnlag for å kunne vurdere aktivitetskravet innen åtte ukers sykefravær. (...) Oppfølgingsplanen vil også være en kanal for arbeidsgiver for å gi beskjed til Arbeids- og velferdsetaten om manglende medvirkning fra den sykmeldte.»

For det første er ikke det kun en «fremskynding» som foreslås, det legges opp til en helt ny fast rutine som skal gjøres i bedriftene. Fra å være pålagt å lage en oppfølgingsplan til lege, som skal formidles NAV på forespørsel ved senere sykefraværsoppfølgingsmøter – Så skal nå oppfølgingsplanen tilføres helt nye krav til punkter som skal fylles ut og som så skal sendes Arbeids- og velferdsetaten innen 4 uker:

Nå skal bedriftene rutinemessig vurdere og rapportere om de synes vi er tilstrekkelig «aktive» og «medvirkende», og dermed kvalifiserer til sykepenger.

Dette vil selvsagt føre til en kraftig økning i antall saker med arbeidere som blir truet med, eller blir fratatt sykepenger. Dette kommer på toppen av de tusenvis av saker som vi har opplevd med arbeidere som blir gående uten sykepenger i månedsvis fordi ledere i all slags type bedrifter menes å vite mer om skader og sykdom enn legene gjør, eller at de rett og slett misbruker ordningen for å presse den ansatte. Altså er disse forslagene til lovendringene ikke svaret på kravet fra tillitsvalgte om tiltak for å skjerme arbeidsfolk fra de siste års utallige urettmessige og urimelige tilbakeholdelser av sykepenger, men en kraftig eskalering av dette problemet.

På toppen av alt foreslås det å gi ledelsen i bedriftene en helt ny paragraf som gir dem ytterligere kort på hånden for å beordre ansatte over i andre stillinger. Dette er en åpenbar undergraving av stillingsvernet og avtaleretten mellom partene.

Denne høringen er slik departementet selv skriver en oppfølging av IA-avtalen 2025-2028 hvor det heter at det skal: «starte et lovarbeid for å presisere, og vurdere å forsterke, medvirknings- og aktivitetsplikten til den sykmeldte». Denne setningen står i IA-avtalen, mens for første gang i IA-avtalens historie glimrer setningen om fredning av sykepengeordningen i perioden med sitt fravær. At LO endte med å signere denne avtalen, til tross for kampviljen fagbevegelsen viste i debatten under forhandlingene, er ingenting vi applauderer. Det må nå reageres på at departementet ikke en gang følger forutsetningen for disse endringene som var forutsatt i IA-avtalen - om at dette skulle skje i samarbeid mellom partene i arbeidslivet, og ikke som ensidige lovendringer fra myndighetene.

At Arbeiderpartiet kommer med dette er kanskje ikke like overraskende, da arbeidslinja som pisk mot arbeidsfolk tydeligvis har blitt partiets viktigste kampsak. Der anses «sykefravær» utelukkende som et problem, uten at det stilles spørsmål med for hvem det er et problem.

Men da får de av oss i fagforeninger og forbund som først og fremst har som oppgave å ivareta arbeidsfolks interesser – å ikke bare ser verden fra bedriftseierens synsvinkel - avslutningsvis driste oss til å påpeke at sykepengeordningen ikke er en almisje fra de rike, men en tilkjempet ordning, bl.a. finansiert av trygdeavgift betalt av vår alles lønn. Sykepenger er en av arbeiderbevegelsens store historiske seiere, ikke et problem, slik det kan høres ut når ordningen debatteres.

Å tvinge arbeidsfolk på jobb selv om de er syke, og å kvitte seg med alle med kroniske sykdommer og funksjonsnedsettelse, vil åpenbart være de mest effektive tiltakene for å få ned

sykefraværet. Faktisk tilrettelegging for og inkludering av syke og arbeidere med funksjonsnedsettelse på arbeidsplassene vil føre til høyere sykefravær.

Og det er kanskje derfor departementet ikke benytter anledningen til å stille ytterligere krav og innføre reaksjoner overfor virksomhetenes manglende medvirkning og tilrettelegging for ansatte, men ensidig legger opp til ytterligere trusler om og faktisk økning i ansatte som blir fratatt sykepengene sine?

Det må slutes med å tilrettelegge for bedrifter som bruker tilbakeholdelse av sykepenger til å presse ansatte ut av arbeidsplassen sin. Slik Nav opererer i dag med rådgiving og tilrettelegging for bestridelse av sykepenger, og kun stans i utbetalinger å tilby ansatte som blir utsatt for dette, tyder på en total mangel på forståelse for den makta bedriftene har over spesielt de med de hardeste fysiske yrker, og de laveste lønningene. Misbruk av bestridelse av sykepenger må få konsekvenser også for bedriftene! Og den ansatte må sikres vern i perioden det tar å avgjøre saker hvor det hevdes å ikke være grunnlag for sykepenger!

John Thomas Suhr

Fagforeningsleder Oslo-Akershus Handel og Kontor